GRADA

Jitka Hůsková, Petra Kašná

Ošetřovatelství – ošetřovatelské postupy pro zdravotnické asistenty

Pracovní sešit I/1. díl

historie ošetřovatelství – ošetřovací jednotka – vizita – dezinfekce a sterilizace

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umisťování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

GRADA®

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Mgr. Jitka Hůsková, Mgr. Petra Kašná

OŠETŘOVATELSTVÍ – OŠETŘOVATELSKÉ POSTUPY PRO ZDRAVOTNICKÉ ASISTENTY
Pracovní sešit I/1. díl

Recenze:
Mgr. Taťána Filipová
Mgr. Pavla Horská

© Grada Publishing, a. s., 2009
Cover Photo © fotobanka allphoto, 2009

Vydala Grada Publishing, a. s.
U Průhonu 22, Praha 7
jako svou 3639. publikaci

Kresby dodaly autorky.
Odpovědný redaktor, sazba a zlom Mgr. Václav Urban
Počet stran 104
1. vydání, Praha 2009

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.
Husova ulice 1881, Havlíčkův Brod

Autorky děkují za oporu a technickou spolupráci Mgr. Ladislavu Peřestému.

Názvy produktů, firem apod. použité v této knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků, což není zvláštním způsobem vyznačeno.

Postupy a příklady v knize, rovněž tak informace o lécích, jejich formách, dávkování a aplikaci jsou sestaveny s nejlepším vědomím autorů. Z jejich praktického uplatnění ale nevyplývají pro autory ani pro nakladatelství žádné právní důsledky.

Všechna práva vyhrazena. Tato kniha ani její část nesmějí být žádným způsobem reprodukovány, ukládány či rozšiřovány bez písemného souhlasu nakladatelství.

ISBN 978-80-247-2852-0 (tištěná verze)
ISBN 978-80-247-6505-1 (elektronická verze ve formátu PDF)
© Grada Publishing, a.s. 2011

Obsah

Slovo úvodem . . . 6

1 Úvod do ošetřovatelství . . . 7
- 1.1 Pojetí ošetřovatelství . . . 7

2 Historie ošetřovateství . . . 11

3 Současné vzdělávání zdravotnických pracovníků . . . 14

4 Ošetřovací jednotka . . . 17
- 4.1 Úvod do problematiky ošetřovací jednotky . . . 17
- 4.2 Stavební uspořádání standardní ošetřovací jednotky . . . 18

5 Pobyt v nemocničním prostředí . . . 23
- 5.1 Přijetí do nemocnice . . . 23
- 5.2 Přijetí na ošetřovací jednotku . . . 24
- 5.3 Překlad nemocného . . . 25
- 5.4 Propuštění nemocného . . . 26

6 Zdravotnická dokumentace . . . 30
- 6.1 Hlavní komponenty zdravotnické dokumentace . . . 30

7 Vizita . . . 33

8 Základy dezinfekce a sterilizace . . . 37
- 8.1 Dezinfekce . . . 37
- 8.2 Druhy dezinfekce . . . 39
- 8.3 Dezinfekční přípravky . . . 41
- 8.4 Příprava a ředění dezinfekčního přípravku . . . 42

9 Sterilizace . . . 46
- 9.1 Sterilizační postup . . . 46
- 9.2 Kontrola sterilizace . . . 49

10 Lůžko pro nemocného . . . 51
- 10.1 Typy a vybavení lůžek . . . 51
- 10.2 Úprava lůžka . . . 54
- 10.3 Polohy nemocného na lůžku . . . 58

11 Hygienická péče . . . 61
- 11.1 Úvod do hygienické péče . . . 61
- 11.2 Praktický postup hygienické péče o kůži na lůžku . . . 65
- 11.3 Péče o dutinu ústní a zuby . . . 69
- 11.4 Péče o dutinu nosní, uši a nehty . . . 72
- 11.5 Péče o vlasy . . . 74
- 11.6 Hygienická péče o inkontinentní nemocné . . . 78

12 Výživa nemocných . . . 82
- 12.1 Úvod do výživy nemocných . . . 82
- 12.2 Zajištění výživy nemocného . . . 85

13 Obvazový materiál a obvazová technika . . . 90
- 13.1 Obvazový materiál . . . 90
- 13.2 Obvazová technika . . . 91
- 13.3 Šátkové obvazy . . . 93
- 13.4 Obinadlové obvazy . . . 96
- 13.5 Obvazy z pružné tkaniny, náplasťové obvazy . . . 99
- 13.6 Sádrový obvaz . . . 100

Seznam použité literatury . . . 102

Slovo úvodem

Tato učebnice, která je určena pro žáky a jejich učitele středních zdravotnických škol, oboru Zdravotnický asistent, si klade za cíl podpořit interaktivní výuku v oblasti ošetřovatelských postupů v souladu s odbornými kompetencemi.

Strukturování jednotlivých kapitol této učebnice umožňuje pracovat s množstvím nových poznatků, ale i dostupných mezioborových informací. Autorský kolektiv se snažil při tvorbě publikace o podporu rozvoje žákovských schopností třídit nové informace z více perspektiv a posuzovat jejich význam pro vlastní potřeby, a tím naplnit jednu z klíčových kompetencí žáka střední školy.

Členění jednotlivých dílů umožňuje flexibilně přecházet k jednotlivým tématům podle individuálního plánu učitele, žáka nebo školy, a to i v rámci školního vzdělávacího programu. Učebnice nepředkládá pouze hotový informativní text, zahrnuje i prostor pro žáka, pro vklad jeho myšlenek a poznámek podle výkladu a pokynů učitele.

Ošetřovatelství by mělo nabídnout interaktivní uspořádaný poznávací proces základních ošetřovatelských postupů, se kterými se žák setká v reálném nemocničním prostředí, a to včetně řešení komunikativních dovedností vztahu mezi zdravotnickým personálem a nemocným člověkem.

Do odborné učebnice jsou zakomponovány prvky kritického myšlení, které jsou vázány na skutečné podněty, ke kterým má profese zdravotnického asistenta vztah. Nabízí jak ucelenou představu o postupu ošetřovatelského výkonu, tak i strategie podporující kritické myšlení vyžadující aktivitu při řešení úkolu. Učebnice navazuje na již publikované teorie ošetřovatelských postupů a předpokládá, že si je žák osvojí při praktickém vyučování ve vyšším ročníku.

Učebnice nabízí třífázový model učení:

1. **Evokace.** Co žák už o daném tématu ví a zná (s využitím mezipředmětových vztahů). Formou evokačního cvičení dává možnost žákovi volně se vyjadřovat a zaktivizovat své kognitivní procesy do další fáze, kdy se setká s novými informacemi.
   Příklad: Využití interaktivních metod opakování otázek, které mají žáci zodpovědět apod.
2. **Uvědomění si významu.** Učebnice pracuje se žákem na nových informacích, udržuje jeho zájem při zahájení konkrétní dovednosti ošetřovatelského postupu.
   Příklad: Využití interaktivních metod spojování terminologických pojmů, doplňování tabulek a grafů apod.
3. **Reflexe.** Učitel se žákem uvažuje v učebnici o tom, čeho ve výuce dosáhli. Sjednocují a třídí poznatky, hodnotí dopad ošetřovatelského postupu na klienta – nemocného člověka.
   Příklad: Využití interaktivních metod „pětilístek", vedení rozhovoru s klientem apod.

Neméně důležitou součástí jsou pro žáka i kladené otázky v oblasti environmentální výchovy, která souvisí s ošetřovatelskou péčí.

Podle našeho názoru chyběla na trhu takto strukturovaná učebnice, která by akceptovala žákovu kreativitu, styl jeho učení a kritické myšlení vůbec, zvláště na úrovni středního vzdělávání zdravotnických oborů. Pokud vám učebnice pomůže při studiu, pak splnila účel. Autorský kolektiv přivítá jakékoliv vaše náměty a připomínky pro vytváření dalších učebních materiálů. Prosím, použijte e-mailovou adresu *jitka.huskova@szs.uhedu.cz*.

Mgr. Jitka Hůsková

1 Úvod do ošetřovatelství

1.1 Pojetí ošetřovatelství

Obecné cíle pro žáky

Žák:

- Najde rozdíly tradičního a moderního pojetí ošetřovatelství.
- Zdůvodní význam moderního pojetí ošetřovatelství.
- Při realizaci ošetřovatelské péče se řídí etickým kodexem sester.

Ošetřovatelské povolání je jedno z nejtěžších a zároveň nejhumánnějších. Jeho předmětem je komplexní péče o zdravé a nemocné jedince. Zdravotnický asistent má významné zastoupení v ošetřovatelském týmu, který mimo jiné tvoří: všeobecná sestra, porodní asistentka, nutriční terapeut, fyzioterapeut, ošetřovatel, sanitář a jiní pracovníci.

Úkol – Jak může zdravotnický asistent pečovat o zdravé jedince?

Ošetřovatelství

Ošetřovatelství je systém typicky ošetřovatelských činností týkající se jednotlivce, rodiny a společenství, v němž žijí a který jim pomáhá, aby byli schopni pečovat o své zdraví a pohodu.

Ošetřovatelství v tomto pojetí zahrnuje čtyři oblasti vztahující se ke zdraví:

1. podpora zdraví
2. uchování zdraví
3. navrácení zdraví
4. péče o umírající

Úkol – Definuj ošetřovatelství svými slovy.

Příjemci ošetřovatelské péče

Příjemci ošetřovatelské péče jsou pacienti, klienti nebo konzumenti.

Úkol – Za pomoci vyučujícího doplň jednotlivé charakteristiky k uvedeným pojmům.

klient – konzument – pacient

Jsou to jednotlivci či skupiny využívající zdravotnických služeb nebo produktů zdravotnické péče.

Je to osoba, která očekává nebo využívá medicínskou léčbu nebo péči. Slovo je latinského původu a znamená utišení, zklidnění, snášení, jedná se o tradiční označení osoby přijímající zdravotnickou péči.

Je to osoba přijímající radu nebo služby jiných, kteří jsou kvalifikováni a tyto služby poskytovat.

Úkol – Čím se podle Tebe liší jednotlivá označení?

Základní principy ošetřovatelství

Úkol – Ke každému cíli ošetřovatelství napiš svůj komentář, jak tomu rozumíš.

Pomáhat jednotlivci, rodině a skupině dosáhnou zdraví a pohodu v souladu s jejich prostředím.

Poskytovat odbornou péči.

Vytvořit z člověka aktivního účastníka v péči o své zdraví.

Podporovat soběstačnost člověka v péči o sebe sama.

Provádět prevenci nemocí.

Snižovat negativní vliv onemocnění na celkový stav člověka.

Uspokojovat potřeby u osob tělesně a duševně nemocných, lidí nevyléčitelně nemocných.

Podstatné znaky ošetřovatelského povolání

Úkol – Ke každému znaku napiš svůj komentář, jak tomu rozumíš.

Práce s lidmi. Práce zdravotníka má sociální charakter, je zde velký tlak na psychiku a na osobní vlastnosti člověka.

Psychická a fyzická náročnost práce. Náročnost na pohybový aparát, psychiku, zátěž zraku, sluchu, pozornosti, paměť, myšlení. Náročnost se může zvyšovat podle typu a charakteru jednotlivých oddělení, např. jednotky intenzivní péče, oddělení šestinedělí, oddělení dlouhodobé péče o chronicky nemocné apod.

Potřeba spolupráce s ostatními zdravotnickými pracovníky. Ošetřování nemocného má vždy týmový charakter. Je nutná spolupráce s dalšími zdravotnickými profesemi. Každý člen týmu je zodpovědný za svou práci podle kompetencí. Nedbalost naruší celý systém práce v týmu a může znamenat a vyvolat závažné následky.

Práce ve směnném provozu. Ranní, odpolední a noční služby, práce o víkendech a svátcích…

Potřeba vědomostí, dovedností a dalšího vzdělávání. Důkladná příprava na povolání (vzdělání, sebevzdělání, praktické a odborné vědomosti). Odborné vědomosti, dovednosti si musí zdravotník neustále doplňovat. K jeho důležitým vlastnostem patří schopnost jednat s lidmi, odhadnout situaci, převzít odpovědnost za rozhodnutí v péči.

Dodržování mlčenlivosti. Všichni zdravotníci včetně zdravotnického asistenta jsou povinni ze zákona dodržovat mlčenlivost.

Úkol – Jaké výhody a nevýhody má práce ve směnném provozu. Pracujte ve dvojicích.

Výhody	Nevýhody

Charakteristické rysy moderního ošetřovatelství

1. **Individualizovaná péče a komplexní přístup k nemocnému** – individualizovaná péče je založena na komplexním (holistickém) přístupu k nemocnému. Na základě této péče sestra uspokojuje potřeby zdravého i nemocného jedince metodou ošetřovatelského procesu.
2. **Preventivní charakter ošetřovatelské péče** – důležité pravidlo zní, že **prevence je vždy levnější než léčba**!

Primární prevence

Zabývá se předcházením vzniku nemoci nebo jiného zdravotního problému. Slouží k tomu zdravotní výchova, očkování, zlepšení výživy, zlepšení zdravotního prostředí…

Sekundární prevence

Zabývá se prevencí zhoršování stavu. Jedná se o to, aby jedinec byl co nejvíce soběstačný a co nejméně závislý na okolí.

Terciální prevence

Jejím úkolem je zabránit vzniku nebo snížit rizika komplikací u daného onemocnění. K terciální prevenci přispívá správná a včasná ošetřovatelská péče.

Úkol – Vzpomeneš si na nějaký zlozvyk, který může vést k nemoci? Máš i Ty nějaký?

2 Historie ošetřovateství

Obecné cíle pro žáky

Žák:

- Charakterizuje počátky a vývoj ošetřovatelství.
- Vyjmenuje hlavní osobnosti historického vývoje ke vztahu k ošetřovatelství.
- Odvozuje jednotlivá významná data 20. století k vývoji českého ošetřovatelství.

Počátky ošetřovatelství

Již v dávných dobách se objevují zmínky o nemocech a také o lidech, kteří se snažili tyto nemoci vyléčit, popřípadě alespoň zmírnit utrpení. Byli to například šamani nebo kněží-lékaři. Ti léčili tím, že se modlili za uzdravení a napomáhali usmiřovat rozhněvané bohy, kteří byli považováni za příčinu nemocí.

Úkol – Jistě jste již o šamanech slyšeli. Jakým způsobem léčili? Můžeme se s nimi setkat i dnes?

Hippokrates

Lékař antického Řecka a filozof lékařské školy, autor prvního uceleného etického kodexu v lékařství (Hippokratova přísaha):

„Jediným velkým lékařským uměním je vyléčit pacienta a je lhostejno, jakým způsobem se to podaří. Snaha udržet si zdraví: nejíst do sytosti, nebát se námahy. "

Podle Hippokrata je nemoc přirozený stav a proces. Autor prvního uceleného etického kodexu. Hippokrates se narodil na řeckém ostrově Kos a je považován za „otce medicíny". Přispěl k rozvoji medicíny, vyučoval pozdější lékaře, je autorem typologie člověka a velkou část pozornosti věnuje pozorování příznaků u pacienta. Na jeho počest byl založen **Asklepion**, chrám, kde se lékařství vyučovalo i praktikovalo.

Úkol – Z dostupných zdrojů (literatura, internet) zjisti, od čeho je odvozen název Asklepion.

Faktory ovlivňující vývoj ošetřovatelství

Ošetřovatelství bylo a je ovlivňováno náboženskými, kulturními, sociálními, ekonomickými a politickými faktory.

Náboženství

Příklad:

Křesťanské náboženství	Židovské náboženství	Protestanská církev
Založeno na službě bližnímu. Dobročinné osoby, které ošetřovaly nemocné. Založení prvních klášterů pro tyto účely, nejznámější osobou je Fabiola, založila první špitál v Římě. Pečovali o tělesně a duševně nemocné (první pokus o bio-psycho-sociální uspokojování potřeb). I dnes jsou křesťanské církve těsně spojeny s poskytováním zdravotně-sociální péče (hospice).	Dbalo se na aspekty osobní hygieny v kalendářním období a zvláště menstruace. Hygienické ukládání odpadků. Izolace. Dezinfekce. Kontrola přenosných chorob.	Zaměřovala se na pomoc jedinci v rodině a komunitě. O nemocné pečovaly diakonky, které prošly teoretickou i praktickou průpravou vedenou lékařem.

Úkol – Víš, jak se v židovském náboženství nazývá lázeň, která sloužila pro duchovní očistu ženy po menstruaci, porodu nebo jiném krvavém výtoku?

Válečné konflikty

Války měly velký vliv na rozvoj laického i profesionálního ošetřovatelství (velké množství poraněných, epidemie…). Mnoho ošetřovatelských tradic se traduje právě do období svatých válek – například přísná morálka, vizita s lékaři, oddělené boxy pro umírající nemocné apod.

Příklady válečných konfliktů

Ve starověku se o poraněné starali otroci ve vystavěném lazaretu. Často se zde objevovaly hromadné infekce v důsledku špatné hygieny. V době křížových výprav vznikly dobře organizované vojenské ošetřovatelské řády, které o křižáky pečovaly.

Krymská válka

Na obou stranách války se vyskytly dvě významné osobnosti, které změnily ošetřovatelství.

Nikolaj I. Pirogov

- Nikolaj I. Pirogov byl ruský chirurg, který vyškolil třicet ruských dobrovolných ošetřovatelek pro ruskou frontu na Krymu.
- Důraz při školení kladl především na dodržování hygienických zásad, čímž se snažil předcházet epidemiím infekčních chorob, které způsobovaly větší ztráty na životech než válečná zranění.

Florence Nightingale

- Její práce se považuje za období reformace ošetřovatelství.
- Pracovala s řeholními sestrami i laickými ošetřovatelkami.
- Podařilo se jí snížit počet mrtvých vojáků, kteří umírali hlavně na následky poranění a infekci.
- Dosáhla toho kvalitní stravou, hygienickými reformami, výcvikem zřízenců a patřičnou individuální péčí.
- Po návratu z Krymu založila v Londýně školu, která se stala vzorem pro zakládání podobných škol v jiných zemích.
- Její publikace *Kniha o ošetřování nemocných* se stala základním pilířem pro vzdělávání dalších sester.

Úkol – Florence Nightingale žila v letech... Doplň. Její jméno je spojeno s výrazem *Dáma s lampou*. Proč? Doplň.

Henri Dunnat

- Švýcarský kupec, který se náhodou ocitl na bojišti u Solferina po bitvě mezi francouzskou a rakouskou armádou a sám se rozhodl pomoci zraněným vojákům.
- Navrhl plán, jak postupovat při podobných událostech, který zahrnoval mezinárodní spolupráci.
- Jeho úsilí vedlo k založení mezinárodní organizace **Červeného kříže** v Ženevě roku 1864.
- Dnes se organizace Červeného kříže starají nejen o lidi postižené válkou, ale i o oběti záplav, hladomorů, zemětřesení a jiných podobných událostí.

Úkol – Z informačních zdrojů zjisti, jaký je znak Červeného kříže, a nakresli si jej.

České ošetřovatelské školy

První ošetřovatelské škola vznikla na území Rakouska-Uherska v roce 1874, a to v Praze. Byla to česká škola a její vznik výrazně ovlivnila česká spisovatelka **Karolína Světlá**, která stála v čele ženského hnutí a byla významnou vlastenkou a zastánkyní ženských práv.

Ošetřovatelky se zde odborně vzdělávaly v teorii a praxi pod vedením lékařů, zpravidla učitelů na Karlově univerzitě. Po sedmi letech působení česká ošetřovatelská škola zřejmě z národnostních důvodů zanikla.

Moderní ošetřovatelství je kromě dalších jmen neodmyslitelně spjato se jménem **Marty Staňkové**, která celoživotně prosazovala vzdělávání sester, byla iniciátorkou a realizátorkou dobrovolné registrace sester a podílela se na zavedení ošetřovatelského procesu do českého ošetřovatelství po roce 1989.

Úkol – Níže uvedené roky jsou významné pro historii českého ošetřovatelství. Spolupracuj s vyučujícím a doplňujte jednotlivé významné události v těchto letopočtech.

1916	
1921	
1937	
1946	
1948	
1960	
1992	
2004	

Florence Nightingale založila ošetřovatelskou školu v Londýně v roce:

3 Současné vzdělávání zdravotnických pracovníků

Obecné cíle pro žáky

Žák:

- Analyzuje jednotlivé typy vzdělávání zdravotníků ve vztahu k odborným kompetencím podle aktuální legislativy.

Ošetřovatelský tým tvoří řada profesí, které se podílí realizací svých kompetencí na ošetřování nemocného. Kompetence jednotlivých zdravotnických pracovníků vychází z platné legislativy, která určuje práci bez odborného dohledu a práci pod odborným dohledem. Úroveň kompetencí a odpovědnost za práci je dána stupněm dosaženého vzdělání, specializace a celoživotního vzdělávání zdravotnického pracovníka.

Úkol – Za pomoci vyučujícího doplň jednotlivé stupně vzdělání.

středoškolské vzdělání	univerzitní vzdělání	specializační studium

Úkol – Má zdravotník povinnost vzdělávat se i po ukončení studia? Z dostupných zdrojů zjisti o dané problematice co nejvíce informací. Bude se to týkat i Tebe?

Úkol – Na trhu jsou dostupné různé časopisy se zdravotnickou tematikou. Zjisti jejich názvy a porovnej je. Zejména rozliš časopisy určené pro zdravotníky a pro laickou veřejnost.

+

Vybrané kapitoly z etického kodexu sester

Etický kodex používá název **sestra**. Jednotlivé citace jsou totožné i pro zdravotnického asistenta.

Úkol – Ke každému znaku napiš svůj komentář, jak tomu rozumíš (citován *Etický kodex sester*).

Potřeba zdravotní péče je všeobecná. Se zdravotní a ošetřovatelskou péčí jsou nerozlučně spjaty respekt k lidskému životu, důstojnost a lidská práva. Zdravotní péči je třeba poskytovat bez ohledu na národnost, rasu, víru, věk, pohlaví, politické přesvědčení a sociální postavení.

Sestra poskytuje péči jednotlivci, rodině a společnosti a spolupracuje v tom i s reprezentanty jiných oborů.

Sestra chrání informace o osobních poměrech pacienta, považuje je za důvěrné a svědomitě hodnotí, v jakém rozsahu a komu může tyto důvěrné informace předat.

Sestra při poskytování péče respektuje životní hodnoty a obyčeje jednotlivce i jeho právo na sebeurčení.

Sestra usiluje o nejvyšší možný standard ošetřovatelské péče v mezích možností dané situace.

Sestra spolupracuje s jinými profesionály zdravotní péče, uznává a respektuje jejich přínos a vyvíjí úsilí o patřičnou úroveň morálních vztahů zdravotnického týmu.

Sestra provádí zodpovědně indikovanou odbornou péči, ale odepře účast na jednání, které odporuje etice či jejímu svědomí.

Sestra má pro výkon své profese morální předpoklady a příslušné odborné znalosti a využívá každé vhodné příležitosti k udržení a ke zvýšení profesionálních znalostí a způsobilosti.

Sestra se svým příkladným chováním hraje velkou roli při zavádění žádoucích mravních zásad a kritérií do ošetřovatelské praxe.

Sestra se se spoluobčany a ostatními zdravotníky zodpovědně podílí na iniciativním uspokojování bio-psycho-sociálně-ekologických potřeb veřejnosti.

Sestra se podílí na objektivní informovanosti veřejnosti v oblasti zdraví a všech aspektů, které mohou zdraví ovlivnit.

Vlastní zápisy žáka k výkladu učitele

4 Ošetřovací jednotka

4.1 Úvod do problematiky ošetřovací jednotky

Obecné cíle pro žáky

Žák:

- Definuje pojem ošetřovací jednotka jako součást nemocnice.
- Určuje pozitiva a negativa stavebního uspořádání ošetřovací jednotky z pohledu poskytování základní ošetřovatelské péče.

Úkol – Metodou volného psaní napiš, co je to nemocnice? Porovnej svůj text s textem v ošetřovatelském slovníku.

Zdravotnické zařízení nemocničního typu má různou velikost a poskytuje různý rozsah péče. Součástí nemocnice jsou odborné ambulance, ošetřovací jednotky jednotlivých oddělení, vyšetřovací a laboratorní komplementy, stravovací provoz, úsek pro hospodářsko-technické činnosti k zajištění chodu nemocnice aj.

Úkol – Kdo zřizuje nemocnici? Kdo se podílí na řízení nemocnice? Kdo řídí ošetřovatelskou péči v nemocnici?

Ošetřovací jednotka je nedílnou komponentou jednotlivých nemocničních oddělení. Na ošetřovací jednotce je poskytována lékařská a ošetřovatelská péče. Na ošetřovací jednotce jsou také zabezpečeny základní, tzv. hotelové služby pro nemocné, stravování, hygiena, praní lůžkovin a osobního nemocničního prádla apod. Na ošetřovací jednotce je nutné dodržovat hygienická pravidla čistoty, úklidu a pořádku (probíhá pravidelná kontrola hygienikem). Ošetřovací jednotka se významným způsobem podílí na vytváření optimálního prostředí pro kvalitní léčebný a ošetřovatelský proces. Proto dbáme pečlivě na její stavební uspořádání, vybavení a estetičnost.

■ ***Léčba začíná nejen tělem, ale i uzdravováním duchem. Uzdravování má větší dosah než léčení.***

Úkol – Odpověz v souvislosti s předchozí větou na následující otázky.

Měla by být ošetřovací jednotka místo pro léčení?	ANO	NE
Měla by být ošetřovací jednotka místem pro uzdravování?	ANO	NE

Ošetřovací jednotka se bude lišit ve svém stavebním uspořádání, vybavení a funkci podle oboru poskytované péče a jeho další specializace.

Příklad:

- ošetřovací jednotka pro děti / ošetřovací jednotka pro dospělé
- ošetřovací jednotka chirurgická / ošetřovací jednotka interní
- ošetřovací jednotka standardní / ošetřovací jednotka intenzivní péče

Úkol – Máš svůj osobní zážitek z návštěvy ošetřovací jednotky v nemocnici? Popiš ho.
Pozitivní zážitek:
Negativní zážitek:

4.2 Stavební uspořádání standardní ošetřovací jednotky

Standardní ošetřovací jednotka má zpravidla 20–25 lůžek pro nemocné. Stavební uspořádání a interiér by měl navrhnout architekt, který zná provoz nemocničního prostředí. Zná potřeby a požadavky nemocného v nemoci a potřeby a požadavky ošetřujícího personálu. Platí to zejména pro otevírání nových a rekonstruovaných jednotek. Stavební uspořádání by mělo zajistit bezpečnost, komfort pro poskytování péče, zázemí pro nemocné a personál.

Bezpečnost klientů a personálu

Ošetřovací jednotka splňuje:

- Komunikační chodby ošetřovací jednotky a navazující únikové východy a výtahy umožní rychlou evakuaci nemocných a únik personálu před požárem, zatopením či jinou nehodou.
- Podlahy zajistí prevenci pádu a zranění klienta i ošetřovatelského personálu.
- Jednotlivé součásti ošetřovací jednotky jsou větratelné, prostorné, dobře osvětlené, omyvatelné a dezinfikovatelné, případně i klimatizované. Je možné udržet pořádek a čistotu v mezích hygienické normy.
- Hygienický vstup a výstup na jednotlivé součásti ošetřovací jednotky (tj. respektování přístupu veřejnosti, návštěv na jednotku, přístup pro zajištění výživy nemocných, přístup pro zdravotnický materiál a prádlo, přístup pro personál, výstup pro znečištěný a kontaminovaný odpad z ošetřovací jednotky apod.) umožní snížit rizika přenosu nemocničních nákaz.
- Dostatek prostor pro skladování zdravotnického materiálu a techniky.

■ ***Co je to nemocniční nákaza?***

Komfort pro poskytování lékařské a ošetřovatelské péče

Ošetřovací jednotka umožňuje:

- bezpečný přístup k nemocnému

Příklady:

- Ošetřovací jednotka je bezbariérová.
- Prostory pokojů a lůžek nemocných jsou přístupné ze tří stran.
- Otevírání dveří z pokojů, koupelen a WC je směrem ven.
- Vyšetřovny jsou upraveny a vybaveny k vyšetřování nemocného lékařem podle oboru a specializace.
- Navigace, označení součástí ošetřovací jednotky je jednoduché, účelné a slouží i handicapovaným klientům.

Úkol – Zdůvodni jednotlivé příklady bezpečného přístupu k nemocnému.

Ošetřovací jednotka je bezbariérová.

Prostory pokojů a lůžek nemocných jsou přístupné ze tří stran.

Otevírání dveří z pokojů, koupelen a WC je směrem ven.

Zázemí pro nemocné

Ošetřovací jednotka umožňuje:

- uspořádání pokoje má důstojné prostředí – k odpočinku, přirozené aktivitě v nemoci a uspokojení hygienických potřeb
- optimální „fyzično“ – tedy barva malby, navigace a potřebné informace, místo pro rodinu, osvětlení na pokoji, výhled z okna pokoje…
- soukromí pro nemocné nebo jejich příbuzné při vyšetřování a rozhovorech
- adekvátní spojení s nemocným a personálem prostřednictvím signalizačního zařízení nebo centrálního monitorování

Zázemí pro zdravotnický personál

Ošetřovací jednotka umožňuje:

- vhodné situování denní místnosti, šaten, inspekčních pokojů a jejich dostupnost k ošetřovací jednotce

Stavební uspořádání

Úkol – Vytipuj podle jednotlivých schémat výhody a nevýhody stavebního uspořádání (kruhové, křížové, jednostranné uspořádání).

Půdorys 1

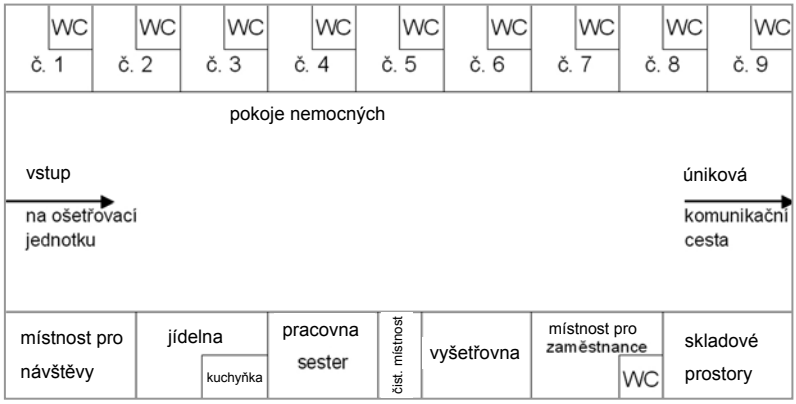
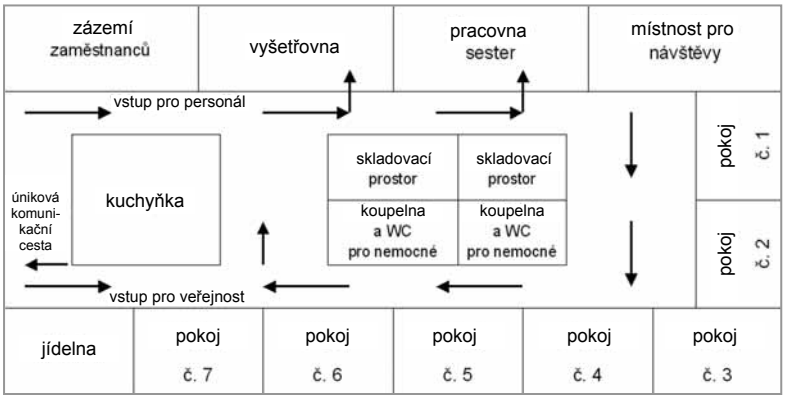
Půdorys 2